

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз 527/2016
09.06.2016. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јанка Лазаревића, председника већа, Бате Цветковића, Горана Чавлине, Драгана Аћимовића и Радослава Петровића, чланова већа, са саветником Врховног касационог суда Наташом Бањац, као записничарем, у кривичном предмету окривљених В.З. и Ђ.Б., због кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица у саизвршилаштву из члана 234. став 3. у вези са ставом 1. и у вези са чланом 33. Кривичног законика, одлучујући о захтевима за заштиту законитости окривљених В.З. и Ђ.Б. (заједнички захтев) и њиховог браниоца адвоката Б.К. из С., поднетим против правноснажних пресуда Вишег суда у Зрењанину 1К. 2/10 од 10.09.2015. године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1 1548/15 од 03.02.2016. године, у седници већа одржаној дана 09.06.2016. године, једногласно, донео је

ПРЕСУДУ

I ОДБИЈА СЕ захтев за заштиту законитости браниоца окривљених В.З. и Ђ.Б., адвоката Б.К., поднет против правноснажних пресуда Вишег суда у Зрењанину 1К. 2/10 од 10.09.2015. године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1 1548/15 од 03.02.2016. године као неоснован у односу на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1) Законика о кривичном поступку, док се у осталом делу исти захтев за заштиту законитости **одбацује** као недозвољен.

II ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољен заједнички захтев за заштиту законитости окривљених В.З. и Ђ.Б. поднет против правноснажних пресуда Вишег суда у Зрењанину 1К. 2/10 од 10.09.2015. године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1 1548/15 од 03.02.2016. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Зрењанину 1К. 2/10 од 10.09.2015. године, изреком под I, окривљени В.З. и Ђ.Б. оглашени су кривим за кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица у саизвршилаштву из члана 234. став 3. у вези са ставом 1. и у вези са чланом 33. Кривичног законика (КЗ) и осуђени, и то: окр. В.З., на казну затвора у трајању од 1-једне године, која ће се извршити тако што ће је окривљени издржавати у просторијама у којима станује, у Н.К., улица ..., а окр. Ђ.Б., на казну

затвора у трајању од 8-осам месеци, која ће се извршити тако што ће је окривљена издржавати у просторијама у којима станује у Н.К., улица ..., с тим да се окривљенима у изречене казне урачунава време проведено у притвору од 15.05.2001. године до 13.06.2001. године и окривљени не смеју напуштати просторије у којима станују осим у случајевима прописаним законом који уређује извршење кривичних санкција, а уколико једном у трајању преко 6 часова или два пута у трајању до 6 часова самовољно напусте просторије у којима станују суд ће одредити да остатак казне тај окривљени издржи у заводу за издржавање казне. Окривљени су обавезани на плаћање суду паушала у износу од по 10.000,00 динара и трошкова кривичног поступка, солидарно, у износу од 236.310,00 динара, све у року од 30 дана од дана правноснажности пресуде под претњом принудног извршења. Истом пресудом, изреком под II, на основу члана 422. тачка 1) ЗКП, према окр. В.З. одбијена је оптужба за продужено кривично дело злоупотреба службеног положаја из члана 242. став 4. у вези са ставом 1. КЗ РС (описано под тачком1.) и за кривично дело злоупотреба овлашћења у привреди из члана 139. став 2. у вези са ставом 1. тачка 3. КЗ РС (описано под тачном 2.).

Апелациони суд у Новом Саду, пресудом Кж1 1548/15 од 03.02.2016. године, одбио је као неосноване жалбе Вишег јавног тужиоца у Зрењанину окр. В.З. лично и бранилаца окривљених В.З. и Ђ.Б. и пресуду Вишег суда у Зрењанину 1К. 2/10 од 10.09.2015. године, потврдио.

Против наведених правноснажних пресуда (осуђујућег дела), поднели су захтеве за заштиту законитости:

-бранилац окривљених В.З. и Ђ.Б., адв. Б.К., због повреде закона-чл.438. ст. 1. тач. 9) и 11) и ст. 2. тач. 2) ЗКП, чл. 439. ст. 1. тач. 3) ЗКП и чл. 441. ст. 4. ЗКП, са предлогом да Врховни касациони суд усвоји захтев и укине пресуду Апелационог суда у Новом Саду Кж1 1548/15 од 03.02.2016. године и пресуду Вишег суда у Зрењанину 1К. 2/10 од 10.09.2015. године и да се одржи главни претрес пред Апелационим судом у Новом Саду,

-окривљени В.З. и Ђ.Б., лично (заједнички захтев), због повреде закона-чл.438. ст. 1. тач. 9) и 11) и ст. 2. тач. 2) ЗКП, чл. 439. ст. 1. тач. 3) ЗКП и чл. 441. ст. 4. ЗКП, са предлогом да Врховни касациони суд усвоји захтев и укине пресуду Апелационог суда у Новом Саду Кж1 1548/15 од 03.02.2016. године и пресуду Вишег суда у Зрењанину 1К. 2/10 од 10.09.2015. године и да се одржи главни претрес пред Апелационим судом у Новом Саду.

Врховни касациони суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости браниоца окривљених В.З. и Ђ.Б. Републичком јавном тужиоцу, сходно одредби члана 488. став 1. Законика о кривичном поступку (ЗКП) и у седници већа, коју је одржао без обавештавања Републичког јавног тужиоца и браниоца окривљених сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета са правноснажним пресудама против којих је поднет захтев за заштиту законитости, па је након оцене навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљених В.З. и Ђ.Б. је неоснован у делу који се односи на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, док су, овај захтев у осталом делу и заједнички захтев окривљених В.З. и Ђ.Б., недозвољени.

Бранилац окривљених В.З. и Ђ.Б. у захтеву за заштиту законитости истиче да у чињеничном опису дела у изреци побијане пресуде нема обележја кривичног дела уопште и посебно не битних обележја кривичног дела из члана 234. став 3. у вези са ставом 1. КЗ, најпре што нема описа радњи окривљених извршења дела јер није наведено шта су окривљени урадили противно законском пропису и којем пропису или акту и што се не могу применити законске одредбе које нису важиле у време извршења дела, када је постојало сасвим друго кривично дело злоупотреба службеног положаја из члана 242. КЗ РС. Указујући да је за постојање квалификаторног облика тог дела из става 3, потребно да прибављена имовинска корист у сваком поједином наврату присвајања прелази износ од 850.000,00 динара, што овде није случај, а да се конструкција тог дела као продуженог, по тада важећем закону, није могла правити простим сабирањем појединачно и у више наврата присвојених новчаних износа, бранилац истиче да би правилном применом закона важећег у време извршења дела као блажег за окривљене, дело окривљених морало бити квалификовано по члану 242. став 1. КЗ, а које дело је застарело. Осим тога, бранилац истиче да је за постојање кривичног дела из члана 234. КЗ потребно да је прибављена противправна имовинска корист, а у опису дела окривљених наведено је само да је прибављена имовинска корист у означеном износу, а не и да је та корист противправна.

Изложене наводе захтева за заштиту законитости којима се указује на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП по питању да ли је дело за које се окривљени гоне кривично дело, Врховни касациони суд оцењује као неосноване.

Из чињеничног описа дела у изреци првостепене пресуде произилазе сва законска обележја кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица у саизвршилаштву из члана 234. став 3. у вези са ставом 1. и у вези са чланом 33. КЗ за које су окривљени В.З. и Ђ.Б. оглашени кривим, како објективна обележја која се односе на радње окривљених искоришћавања својства одговорних лица у правном лицу-Холдинг компанији „Л.“ у Н.К. (окр. В.З. као генерални директор, а окр. Ђ.Б., као финансијски директор), које су предузели по претходном договору (на основу означене лажне пословне документације о набавци робе-старе хартије од физичких лица, подизали готов новац на благајни компаније, у више наврата, и то током фебруара 2000. године у укупном износу од 545.000,00 динара и током јуна и јула 2000. године у укупном износу од 585.000,00 динара, који су без правног основа поделили међусобно и поименично наведеним руководећим радницима компаније у појединачно означеним износима и платили фиктивну услугу на основу фиктивног рачуна Омладинске задруге „Б.“ из А. од 05.09.2000. године, у укупном износу од 502.200,00 динара, који је подигао У.Ш. и по одбијеном проценту остатак предао окривљенима, а који су они без правног основа поделили међусобно и свим запосленима у компанији) и на описани начин прибављање себи и другима

имовинске користи у укупном износу од 1.595.000,00 динара, тако и субјективна обележја дела која се тичу урачунљивости и умишљаја (свести и воље) окривљених за извршење дела који укључује и свест о забрањености дела. Стога су неосновани супротни наводи у захтеву за заштиту законитости да из описа дела у изреци побијане правноснажне пресуде не произилазе законска обележја кривичног дела за које су окривљени оглашени кривим побијаном правноснажном пресудом.

Окривљенима је оптужним актом првобитно стављено на терет извршење кривичног дела злоупотреба службеног положаја из члана 242. став 3. у вези са ставом 4. и 1. Кривичног закона Републике Србије („Службени гласник СРС“ бр. 26/77 ... 21/90 и „Службени гласник РС“ бр. 16/90 .. 85/05), а изменом оптужбе након доношења Кривичног законика („Службени гласник РС“ бр. 85/05 ... 72/09) извршење, по законском опису истоветног, кривичног дела злоупотреба службеног положаја из члана 359. став 3. у вези са ставом 1. КЗ.

Према одредбама члана 242. став 1. и 4. КЗ РС важећег у време извршења предметног кривичног дела, као и одредбама члана 359. став 1. и 4. КЗ (до измена тог законика од 03.09.2009. године), односно одредбама члана 359. став 1. КЗ (до измена тог законика од 24.12.2012. године), кривично дело у питању чини службено или одговорно лице које искоришћавањем свог службеног положаја или овлашћења, прекорачењем граница свог службеног овлашћења или невршењем своје службене дужности прибави себи или другом какву корист, другом нанесе какву штету или теже повреди права другог, с тим да квалификаторни облик дела из става 3. члана 242. КЗ РС постоји ако вредност прибављене имовинске користи прелази износ од 850.000,00 динара, а дело из члана 359. став 3. КЗ, ако та корист прелази износ од 1.500.000,00 динара.

Након измена и допуна Кривичног законика („Службени гласник РС“ бр. 121/2012 од 24.12.2012. године) извршилац кривичног дела из члана 359. КЗ може бити само службено лице, док су одредбе тог прописа које се односе на злоупотребу положаја и овлашћења и кривицу одговорног лица издвојене у посебно кривично дело – злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. КЗ, чији је заштитни објекат привредно пословање и имовина у том пословању, при чему је радња кривичног дела остала иста, као код кривичног дела из члана 359. КЗ.

Следствено реченом, неприхватљиви су наводи захтева браниоца окривљених да окривљени нису могли бити оглашени кривим за кривично дело из члана 234. КЗ јер, насупрот ставу браниоца, не ради се о другом кривичном делу које није постојало у време предузимања инкриминисаних радњи окривљених, већ о делу које задржава правни континуитет са кривичним делом злоупотреба службеног положаја када се као извршилац дела јавља одговорно лице, као што је овде случај.

При том, чињеница да у опису дела окривљених у изреци побијане правноснажне пресуде није наведено да је прибављена имовинска корист противправна, а да је имовинска корист у члану 234. КЗ опредељена као противправна, супротно наводима захтева браниоца окривљених, не искључује постојање кривичног дела у питању у инкриминисаним радњама окривљених. Ово из

разлога што је противправност обележје општег појма кривичног дела, па је имовинска корист увек противправна кад је прибављена забрањеним деловањем које је прописано као радња извршења одређеног кривичног дела, а у конкретном случају из чињеничног описа дела произилази поступање окривљених противно прописима којима се уређује привредно пословање у привредном субјекту.

Кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица, као и кривично дело злоупотреба службеног положаја је једно, јединствено кривично дело и када се врши са више сукцесивних радњи које су описане као начин деловања окривљених и које саме за себе не представљају посебна кривична дела, као што је случај са инкриминисаним радњама окривљених који су и оптужени за једно дело. У том случају, не примењују се одредбе о продуженом кривичном делу, па неосновано бранилац окривљених, позивајући се на правила о конструкцији продуженог дела која је примењивана у време извршења дела, али не у овом случају, истиче да се износи новца присвојени у више наврата, који сваки појединачно не досежу квалификаторни износ из става 3. члана 242. КЗ РС, нису могли сабирати и самим тим, да је применом закона важећег у време извршења дела као блажег за окривљене, дело окривљених требало квалификовати по члану 242. став 1. КЗ, за које је наступила застарелост гоњења.

Као разлог подношења захтева за заштиту законитости бранилац окривљених истиче неразумљивост изреке првостепене пресуде јер се из описа дела у изреци не види у чему се састоје радње извршења дела окривљених В.З. и Ђ.Б. и због одсуства навода о месту и времену извршења дела, чиме указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 11) ЗКП.

Надаље, бранилац окривљених истиче недостатке пресуде који представљају битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 2) ЗКП, цитирајући текст ове законске одредбе, с тим да конкретно указује на противречност навода у изреци са налазом и мишљењем вештака који суд прихвата, као и на одсуство разлога за оцену исказа сведока које је одбрана предложила и разлога за слободно уверење суда код оцене доказа.

Према наводима у захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног првостепеном пресудом учињена је повреда поступка тиме што нема савесне и свестране оцене изведених доказа односно исказа сведока и што се суд, и поред обавезе да једнако цени доказе који иду у прилог и на штету окривљених, осврнуо само на исказе сведока А.И. и Р.Н., занемарујући исказе више од 20 саслушаних сведока који су говорили другачије у односу на наведена два сведока, чиме указује на повреду правила о оцени доказа и утврђивању чињеница из одредбе члана 16. став 2. ЗКП.

У односу на другостепену пресуду, бранилац окривљених истиче да иста не садржи оцену жалбених навода одбране о учињеним повредама закона и погрешно и непотпуно утврђеном чињеничном стању у првостепеној пресуди, осим уопштене оцене да су жалбени наводи неосновани, чиме указује на повреду одредбе члана 460. став 1. ЗКП.

Наводима захтева да суд није утврдио време и место извршења дела, организациону форму Холдинг компаније „Л.“, својство и овлашћења окривљених, радње које су пропустили да предузму, да није доказан претходни договор окривљених за извршење дела и да је окр. Ђ.Б. наложила магационерима компаније да сачине лажне пријавнице о улазу робе и да није утврђено који су лажни подаци унети у фиктивне документе, да лажна документација не постоји, да није утврђен мањак робе приликом пописа, да није доказано да је окр. Ђ.Б. подизала новац на благајни без правног основа и да се у конкретном случају радило о награђивању запослених по Колективном уговору и одлуци Управног одбора који је потписао председник тог органа, да су окривљени у време наведено као време извршење дела били одсутни са посла, да ни један сведок није потврдио наводе оптужбе, а да су искази сведока Ј.Ч., Р.Ј. и М.Н. дати под притиском, односно претњом отказа, да није доказан умишљај и намера окривљених за прибављање противправне имовинске користи себи ни другом и да окривљени нису присвојили ништа за себе, указује се на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање у правноснажној пресуди.

Међутим, повреде закона из чл. 438. ст.1. тач. 11) и ст. 2. тач. 2), чл. 16. став 2. и чл. 460. став 1. ЗКП, као ни погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање у правноснажној пресуди, сходно одредби члана 485. став 4. ЗКП, нису дозвољен разлог за подношење захтева за заштиту законитости од стране окривљеног, односно браниоца окривљеног, па је захтев за заштиту законитости браниоца окривљених В.З. и Ђ.Б. у делу у којем је поднет их тих разлога, оцењен као недозвољен.

Бранилац окривљених у уводу захтева истиче и повреде закона из чл. 438. ст. 1 тач. 9), 439. тач. 3) и 441. став 4. ЗКП, а у образложењу захтева наводи да је првостепена пресуда заснована на доказима на којима се према одредбама ЗКП не може заснивати, дакле указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП. Међутим, ни за једну од наведених повреда закона бранилац не даје образложење у чему се конкретно састоје те повреде, па у овом делу захтев нема прописан садржај, у смислу члана 484. ЗКП.

Из изнетих разлога, у односу на захтев за заштиту законитости браниоца окривљених Врховни касациони суд је одлучио као у ставу I изреке ове пресуде, на основу члана 491. став 1. ЗКП у одбијајућем делу, а на основу члана 487. став 1. тачка 2) у вези са чланом 485. став 4. ЗКП и тачка 3) у вези са чланом 484. ЗКП, у делу у којем је захтев одбачен као недозвољен, односно из разлога што нема прописан садржај.

Одредбом члана 483. став 1. ЗКП прописано је да захтев за заштиту законитости могу поднети Републички јавни тужилац, окривљени и његов бранилац, а одредбом става 3. истог члана прописано је да захтев за заштиту законитости окривљени може поднети искључиво преко браниоца. Како је заједнички захтев за заштиту законитости окривљених В.З. и Ђ.Б. поднет од стране окривљених лично, супротно пропису из члана 483. став 3. ЗКП, то је овај захтев у смислу наведене законске одредбе недозвољен, из којих разлога је Врховни касациони суд у односу на

овај захтев одлучио као у изреци ове пресуде под II на основу члана 487. став 1. тачка 2) ЗКП.

Записничар
Наташа Бањац,с.р.

Председник већа-судија
Јанко Лазаревић,с.р.